

Remissvar – LSS-utredningen betänkande SOU 2018:88 Översyn av insatser enligt LSS och assi- stansersättningen

Beslut

Falu kommuns beslut om svar på remiss enligt bilaga - LSS-utredningen betänkande SOU 2018:88 Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen - överlämnas till Socialdepartementet, Enheten för socialtjänst och funktionshinderspolitik.

Sammanfattning

Falu kommun har beretts möjlighet att lämna synpunkter på SOU 2018:88. Socialnämnden, LSS sektionen har fått i uppdrag att svara på denna remiss. Utredningssekreterare och sektionschef LSS har varit huvudhandläggare i ärendet. Förslag till yttrandet har internt skickats på remiss till enhetschef för LSS myndighetsutövning, metodhandledare, LSS handläggare, verksamhets controller samt verksamhetschef för kommunens hälso- och sjukvård och medicinskt ansvarig sjuksköterska. Falu kommun har valt att ge yttrande på de presenterade förslag man har haft synpunkter på. Falu kommun vill även framföra några allmänna synpunkter kring remissen och kommunens uppfattning är att remissen har varit omfattande att sätta sig in i.

Falu kommun ser att tidsplanen, som följs av att lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2022, inte är förenlig med de krav som ställs. Tiden anses vara för kort för de förberedelser som krävs inför uppstart av nya insatser, förändrat arbetssätt samt ge den kompetensutveckling som krävs för att personalen skall kunna utföra uppdraget.

Falu kommun har tagit del av andra kommuners svar och i vissa delar så överensstämmer vårt svar med andra kommuners svar på remissen.

Ylva Renström
Socialchef

Bilaga remissvar – LSS-utredningen betänkande SOU 2018:88 Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen

Falu kommun har synpunkter på utredningen i följande avsnitt

Kapitel 5:

Boendeformen annan särskild anpassad bostad:

Falu kommun bedömer att om boendeformen annan särskild anpassad bostad kommer att finnas kvar i den nya lagstiftningen bör lagstiftaren tydliggöra bedömningskriterierna för boendeformen. Falu kommun anser att det bör framkomma att denna insats inte ska ersätta den ordinarie bostadsmarknaden. Det bör tydliggöras vilken typ av anpassningar som bostaden ska innebära och hur rätten till annan särskild anpassad bostad förhåller sig till exempelvis bostadsanpassningsbidrag.

Boendeformerna gruppboende och serviceboende:

Vad gäller boendeformerna gruppboende och serviceboende anser Falu kommun att det tydligt bör framkomma att den enskildes behov av omvårdnad, omsorg och stöd i bostaden ska tillgodoses inom ramen för boendeinsatsen. Således bör inte insatsen personlig service och boendestöd kunna beviljas parallellt för stöd inom boendet. Om ny lagstiftning för LSS möjliggör att alternativa insatser kan beviljas i gruppboende och serviceboende så föreligger det en risk att insatsen mer kommer att likna en egen lägenhet med stöd i ordinarie boende. Detta kan medföra att kommuner får dubbla kostnader för stödinsatser i bostad med särskild service.

Insatsen personlig service och boendestöd:

Falu kommun ställer sig positiva till utredarens förslag om att inrätta en ny insats personlig service och boendestöd i LSS. Falu kommun anser dock att personligt stöd och boendestöd inte ska kunna beviljas för stöd i den enskildes bostad om denne bor i bostad med särskild service, gruppboende eller serviceboende.

Gruppboende och serviceboende bör även framöver vara den insats som ska tillgodose hela individens behov av stöd, omsorg och praktiska göromål i den enskildes hem.

Insatsen personlig service och boendestöd:

Falun kommun ställer sig positiva till utredarens förslag om att inrätta en ny insats personlig service och boendestöd i LSS. Falun kommun anser dock att personligt stöd och boendestöd inte ska kunna beviljas för stöd i den enskildes bostad om denne bor i bostad med särskild service, gruppbostad eller servicebostad.

Gruppbostad och servicebostad bör även framöver vara den insats som ska tillgodose hela individens behov av stöd, omsorg och praktiska göromål i den enskildes hem.

Falun kommun ställer sig frågande till att föräldraskapsstödet ska ingå i någon av ovanstående insatser inom LSS. Oberoende vilken boendeform brukaren har, bör kompetensen kring föräldraskapsstödet förtydligas. Falun kommun ställer sig frågande till hur stöd och hjälp ska ges i föräldrarollen, då det är föräldern som är insatsberättigad och inte barnet. Var går gränsdragningen mot socialtjänstlagens ansvar kring insatsen till barn och unga?

Kapitel 6**Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år**

Utredningen säger att korttidstillsynen före och efter skoldagen samt under skollov är en insats kopplad till skolan och vid en framtida översyn av skollagen bör frågan tas upp om den ska omfattas av skollagen. Det ingår i ett livslångt lärande och ska benämnas förlängd utbildning i fritidshem.

Utredningen föreslår att det ska framgå att rätt till insatsen ska finnas vid den ålder när fritidshem inte längre ska erbjudas enligt skollagen 14 kap. 7§ skollagen (2010:800). Åldersgränsen stämmer inte överens med skollagen (idag följer den vårterminen då eleven fyller 13 år).

Ett förtydligande kan behövas gällande krav på utbildning för medarbetare som arbetar inom korttidstillsyn för skolungdom över 12 år. Ska det vara ett krav på pedagogiskt innehåll?

Kapitel 10:**Personligt utformat stöd i det vardagliga livet***Personligt stöd till barn*

Falun kommun menar att assistansersättning är den insats som säkerställer barnets bästa.

Vi ser att staten ansvarar för insatsen personlig assistans och att ingen ny insats tillskapas i form av personligt stöd till barn. Falun kommun vill framföra att barn och unga under 16 år bör ha fortsatt rätt till personlig assistans, med hänvisning till barnperspektivet. Tanken kring förändringen av lagen är att säkerställa att insatsen till barn ska kunna följas upp och att det enklare ska säkerställas att personal har rätt kompetens. Uppföljningen av personligt stöd till barn är tänkt att ligga hos kommunen. Falun kommun bedömer att insatsen personlig assistans för barn ska fortsätta att ha staten som huvudman och därmed ligger också uppföljningsansvaret på staten.

Personlig assistans

Falun kommun ställer sig positiv till utredningens förslag om att staten ska vara huvudman för all personlig assistans. Däremot bedömer Falun kommun att det framstår som orimligt att kommunen ska ha ett fortsatt kostnadsansvar för de 20 första timmarna. Kommunen ser en ekonomisk fördel i att huvudmannskapet hålls ihop och inte fördelas fortsättningsvis mellan två huvudmän. För den enskilde anser kommunen att insatserna till de personer som idag omfattas av rätten till personlig assistans även fortsättningsvis ska hållas samman av en och samma huvudman, det vill säga staten. Kommunen ser en fördel med att det är en och samma huvudman som följer upp besluten/insatsen.

Falun kommun ställer sig frågande kring vilken insats som ska träda in i avvaktan på beslut om assistansersättning från staten. Det kan exempelvis avse ärenden där den enskilde vistas på sjukhus och har ett mer omfattande behov än aktuellt beslut. Falun kommun ställer sig frågande om vilken instans som utreder de tillfälliga behoven som uppkommer i ett akut skede. Blir detta ett ansvar för kommun eller stat? Stöd för andra personliga behov bör ej schabloniseras. Risken är att fler får mer tid för andra personliga behov än vad det faktiska behovet är.

Insats förebyggande pedagogiskt stöd

Falun kommun anser att det kring insatsen råder tolkningssvårigheter för kommunerna. Falun kommun anser att insatsen inte bör begränsa sig till personer med psykiska funktionsnedsättningar. Insatsen bör omfatta samtliga personer med funktionsnedsättning enligt LSS, som har ett sådant behov av särskilt förebyggande pedagogiskt stöd. Vidare bör bedömningskriterierna tydliggöras så avgränsningen mot bedömningskriterierna i personlig assistans och assistansersättningen blir tydliga.

Falun kommun anser även att det behöver förtydligas om insatsen är tänkt som en stödinsats, som kan ges under dygnets alla timmar, eller som en mer begränsad insats. Här finns i bästa fall endast i en övergångsperiod, stora risker att individer inte bedöms berättigade till någon av dessa insatser och därför riskerar att hamna helt utan stöd. Det kommer troligen också innebära stora omkostnader för kommunerna att bygga upp nya insatser, utbilda personal och utforma arbetssätt både avseende handläggning av och att verkställa dessa insatser.

Det kommer krävas en utökning av personella resurser i kommunerna, men också kompetenshöjningar för att kommunens handläggare ska få den kunskap som behövs vid denna typ av komplicerade utredningar.

Det kommer krävas en utökning av personella resurser i kommunerna, men också kompetenshöjningar för att kommunens handläggare ska få den kunskap som behövs vid denna typ av komplicerade utredningar. Tiden är knapp för kunskapsinhämtningen med tanken att införa lagändringen redan 2022. Den nya föreslagna insatsen kan komma medföra fler ansökningar att hantera för kommunerna och därmed kommer det bli svårt att fatta korrekta beslut, eller att beslut fattas på olika grunder i olika kommuner.

Att skapa nya insatser för dessa grupper av individer och exkludera dem från den statliga assistansen är i praktiken en förflyttning av ansvar för utredning, genomförande och kostnad för dessa individer från staten till kommunerna. Det blir inte heller en huvudman som ansvarar för utredning av denna typ av insatser vilket blir otydligt för den enskilde individen som i praktiken kommer vara tvungen att vända sig till flera instanser och risken kan finnas att man hamnar mellan stolarna vid otydlighet. Falun kommun ser att dessa nya insatser skulle kunna riskera att skapa en oklar gränsdragning mellan kommunens verksamhet och regionens ansvar för psykiatri. De nya insatserna kan komma att medföra att kommunen får ta ett större ansvar där kompetensen finns inom regionen.

Kapitel 11

Ansvarsfördelning mellan stat och kommun

Det bör förtydligas hur regionerna ska planera och säkerställa en god och säker hälso- och sjukvård för berörda individer, redan innan insatsen påbörjas. Inom LSS-verksamheter och personlig assistans ställs inga krav på utbildning eller kompetens inom hälso- och sjukvård. Delegering av hälso- och sjukvårdsinsatser till en person som saknar formell kompetens ska endast ske i undantagsfall, enligt gällande lagstiftning.

En viktig del är att det tydligt behöver beskrivas hur samarbetet mellan region och kommun skall fungera. Falu kommun välkomnar en översyn av gränsdragningarna och ansvarsfördelning, kommunen välkomnar även förtydliganden kring begreppet egenvård inom personlig assistans och inom korttidsvistelse.

Kapitel 16–17:

Utjämning och fördelning av kostnader

Oavsett vilket utjämningsystem som används anser Falu kommun att man bör anta och förebygga att det alltid kommer att finnas de som utmanas att manipulera systemet och hitta vägar för att öka bidragets storlek eller minska avgiftens storlek.

Om det är svårt att hitta faktorer som är opåverkbara till LSS-utjämningen så anser kommunen att det istället bör gå att ta fram indikatorer eller någon form av signalsystem som kan flagga för att vissa kommuner avviker onormalt mycket i de olika delmodellerna som används för att beräkna den grundläggande standardkostnaden.

Falu kommun yrkar på att utjämna även för kostnader enligt socialtjänstlagen för funktionshindrade kan vara en bra idé för att undvika att LSS-insatser föredras på grund av att det där finns ett utjämningsystem.

De 20 första timmarna inom personlig assistans

Om staten blir ensam huvudman för insatsen personlig assistans anser Falu kommun att förslaget att medfinansiera de första 20 timmarna per vecka inte ska antas. Att anta att en medfinansiering skulle bidra till att kommunen skulle erbjuda andra LSS-insatser, ställer Falu kommun sig främmande till då bedömningen alltid ska utgå från den enskildes ansökan och behov och inte om det går att övervältra kostnaderna på staten. Falu kommun anser att kommunerna inte ska medfinansiera något som de inte kan påverka. Även om staten övertar insatsen personlig assistans, så bör det gå att samverka runt den enskilde där denne kan ha andra insatser som är kommunalt beslutade. Att medfinansiera innebär också att det skapas konfliktytor som tar tid och energi där ifrågasättanden av statens (Försäkringskassans) beslut kommer att uppstå. Förslaget bör utgå från att göra systemet enklare och tydligare för såväl brukare, företrädare, anhöriga och handläggare.

Övervältring av kostnader på kommunerna

Som sammanställningen visar i översynen så kommer statens kostnader att minska med ca 600 mkr och kommunernas öka med 300 - 400 mkr vilket skulle innebära en övervältring av kostnader på kommunerna.

Enligt **Finansieringsprincipens** innebörd ska kommuner och landsting inte behöva höja skatten eller prioritera om eller bort annan verksamhet för att finansiera nya statliga uppgifter. **Finansieringsprincipen** är grundläggande och gäller i båda riktningarna. Finansieringsprincipen är ingen lag men är godkänd av riksdagen (prop. 1993/94:150, bilaga 7) och tillämpas sedan 1993.

Det rimmar då illa om det inte klart framgår att kommunerna blir kompenserade fullt ut för de nya statliga uppgifterna. Till en viss del kan kommunerna kompenseras om de inte behöver betala de 20 första timmarna av assistansersättningen, vilket blir ca 300 tkr per år och ärende och det inte sker en skatteväxling på grund av detta.

Kommunen instämmer inte i att kommunernas långsiktiga administrationskostnader beräknas bli i princip oförändrade. En mer flexibel lagstiftning och användandet av parallella insatser kommer innebära ett ökat tryck på utredningar och beslut för kommunens handläggare. Det är viktigt att kommunernas kostnader inte underskattas för att lagstiftningen ska få de positiva effekter som lagstiftaren eftersträvar. Kompensationen till kommunsektorn bör därför vara avsevärt högre än de cirka 340 miljoner kronor som utredningen föreslår.

I kapitel 17.1 i översynen beskrivs att kostnadsökningen inom assistansersättningen upphört till följd av att antalet assistansberättigade minskat och att antal beviljade timmar bromsat in. Det skrivs också att antalet mottagare av kommunalt beslutad assistans och antal genomsnittliga timmar ökat. Det här tyder på att Försäkringskassan avslår ansökningar vilket kommunerna tvingas kompensera med beslut enligt LSS, då brukarens behov kan vara omfattande och det är avgörande att brukaren erhåller insatsen för att klara sin tillvaro. Det här är ett tydligt motiv till att bara ha en huvudman för personlig assistans för att undvika övervältringen av kostnaderna till kommunerna.

Falun kommun ställer sig positiv till att ta bort möjligheten att få ersättning för sjuklöner. Det är i enlighet med att assistansföretag jämföras med företag i allmänhet i samhället.